

Minden eddigi társadalom története
csatárharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

"Az iparilag fejlettebb ország a ko-
vésőbbé felettnek saját jövője képét
mutatja". (Marx)

No. 55. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 július 10.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

AZ AMERIKAI MAGYAR SZAKSZERVEZETEK.

II.

A két magyarnyelvű szocialista frakció között a köicsönös vádaskodások napirenden voltak. Így, mihelyt mi — tisztán elvi meggyőződésből — az I. W. W. érdekében propagandát kezdünk valahol, rögtön felébredt a féltékenyesség az E—e híveiben és attól féltek, hogy az I. W. W. hívei a Népakarat mögé fognak állni, amely feltevés nem is volt alaptalan, miután az E—e rendszerint ellenséges s a legjobb esetben is semleges viselkedést tanúsító a forradalmi alapon álló gazdasági szervezetek iránt.

Az általunk alapított I. W. W. szervezetek melyek az I. W. W. jelenlegi elvi álláspontjához híven, egyik szocialista frakció mellett sem foglaltak állást, azért nem tudtak elgémelyeskedni, mert az E—e hívei távol tartották magukat azoktól, sőt nemcsak önmagukat, hanem más, pártatlan egyéneket is.

Azután egyszerre megalakult a teljesen független bádógos szakegylet — a Népakarat tudta és támogatása nélkül. Nem is avatkoztunk a szervezet ügyeibe, csupán mikor a vezetőség meghívott közlünk egy-egy elvtársat, előadás tartására, erre szívesen vállalkozunk és örülünk, mikor láttuk, hogy a szakegyletben számos híve van a gazdasági szervezkedés forradalmi, ipari formájának.

Amde az E—e emberei a pártkérdést tolták előtérbe (emlékezzünk a "Béke" című röpiratra), miáltal a szakegylet belső békéje megromlott. Ennek utána mi a bádógos szakegylet nyugalma és egységes tovaműködése érdekében többé annak nevelő munkájában részt nem vettünk. Jól tudjuk ugyanis, hogy az igazság és haladás — lassító, kerékkötő tényezők mellett is — feltétlenül érvényesülnek.

Utóbb megalakult még a mulkor említett két másik magyar szakegylet is, ugyancsak függetlenül maradvány minden országos szervezeten. A mulkokon okulva, ezekkel szemben is mindössze annyit tehetünk, hogy örömmel vettük tudomásul létrejöttüket. Bár mindenki tudja, mily üdvös munkát fejtethet ki a munkássajtó a szervezkedés érdekében, erről a hivatásról kénytelen volt lemondani a Népakarat, ha csak azt nem akarta, hogy a másik rész féltékenykedése folytán ebből több legyen a szakegyletek kára, mint haszna.

Mint tárgyilagossá szemléltök azonban, fölötté fontos tüneteket látunk a magyar szakegyletek létrejöttében és működési irányában.

I. A szakegyletek keletkezése azt mutatja, hogy a magyar munkásokat jó részben az egészséges ösztön uralja vezette, hogy a gazdasági téren való szervezkedés elsőrendű fontosságát felismerjék. E szervezetekben helyet foglalhatnak és békésen együtt működhetnek a két szocialista frakció hívei és a semlegesek egyaránt; ezen a ponton, a gazdasági érdekek pontján, nincs közöttük eltérés. De hát vajjon van-e közöttük eltérés egyéb ponton? Határozottan nincs, legfeljebb képzeletben, vagy féltékeny szemléletre van. Az, hogy a S. L. P. vagy a S. P. áll-e helyes alapon és hogy melyikre kell szavaznunk, kómiikus, meddő vita, mert igen elenyésző kvételől eltekintve, a magyaroknak nincs itt szavazati joga. Az ily vita nem hasznosabb, mint a falábra ragasztott hólyaghuzó flostrom. De ez csak egy megzörögött mellél mondható: ha már a magyarok szervezkedésükbe tömörülnek, mert csak ekkor meddő a vita.

Mi volt ugyanis a két frakció közötti elvi eltérés? Akik magukat a S. P. híveinek vallják, azt mondják: **fölsőleges a gazdasági szervezetek kérdésében állást foglalni, mert a szocialisták ugyanis átalakíthatják a trades unionokat belőlről való furással.** Mi pedig ezt mondottuk és mondjuk: Az a szocialista, aki pillanatnyi érdeke bevisz a unionba (mert hisz a furás kedvéért magában még egy se lépett be magas dijakat fizetni), az furjon, amennyit lehet. De van ám közel 20 millió munkás az Egyesült Államokban, aki teljesen kívül rekedt és be sem juthat a uniókba. Mi legyen ezekkel? Mit segít ezeken a furás? Semmit; sőt ki vannak téve annak, hogy az A. F. of L. hibás, sőt korrupt taktikája folytán sztrájkotörésbe kergettetnek. Szerintünk ezeket a belső furás művelő egyidejűleg kivül kell szervezni az osztályharc alapján álló, modern ipari szervezetekbe. Hadd élvezék ezek is a szervezkedés hatalmát és jótékony eredményeit!

Nos, és mit látunk? Oly emberek is, akik velünk vitában álltak, mint a trades uniókban kinnrekedtek, osztálytudatos, az A. F. of L. en kívül álló szervezkedésbe tömörültek. Az, hogy a szervezetek nem részei az I. W. W. -nak, nem változtat ama tényen, hogy e lépésükkel a mi álláspontunkat igazolták. Mi nem

azért állapítjuk meg ezt, mintha büszkék volnánk rá, csupán örvendünk, hogy végre öntudatlanul, jó ösztönökre hallgatva, együtt vannak — legalább részben együtt — azok, akik együvé tartoznak!

2. Az amerikai magyar szakszervezetek taktikája is nevezetes. Nem állnak egy frakciónak sem melléje. Szinte öntudatlanul megérzik, hogy megtalálták a pontot, melyen együtt lehetnek az együvé valók és távol maradnak oly törekvésektől, melyek ártanak a munkásosztály egységét szolgáló törekvéseknek. Ez helyes a jelen körülmények közt. Ha a szakszervezetek tagjai tudatára ébrednek fontos hivatásuknak, nem kisebb dolgot művelhetnek, mint az amerikai magyar szocialisták egy táborba való tömörítését országsszerte.

Azt a helytelen és nem jóindulatú mesét pedig, hogy az I. W. W. -t a S. L. P. dirigálja, alaptalannak fogják találni azok, akik az I. W. W. hetilapját, az *Industrial Union Bulletin* szorgalmasan olvassák. (Ami szükséges és fontos). Akkor aztán bennszülött munkásokkal egy táborban küzdhetnek azon az elvi alapon, melyet a január 25-iki együttes népgyűlés elfogadott, de a gyakorlatban meg nem valószínűsített. Ha az itteni magyar szakszervezetek — tisztán látva — ily cél felé törekednek, mert föld jelző oszlopként fognak állni mozgalmunk történetében.

(Folytatjuk.)

A S. L. P. KONVENCIÓJA.

E hó 2, 3, 4 és 5. napján folyt a szocialista munkáspárt nemzeti konvenciója. A négy nap komoly, harmonikus munka alatt szövetségünk két képviselője is jelen volt, mint "fraternal delegáté" (tanácskozási joggal, szavazat nélkül).

Mindjárt a bizottságok megválasztása után sőt kért a "Socialist Party Unity League" két tagu földöztesse, felszólította a konvenciót, hogy munkásságával igyekezze előmozdítani a szocialisták egyesülését.

Ha a S. P. chicagói konvenciója nem tette meg kötelességét — ugymond az egyik küldött, egy asszony — tegye meg a S. L. P. konvenciója. Ha itt kevesebben vannak is, de mint férfiak tulszárnyalhatnak egy kötelessége elől kiterő nagyobb csoportot. Az egység érdekében ajánlják, hogy a S. L. P. is fogadjon el elnökjelöltül Debs-t. Így aztán a választási küzdelem alatt nem lesz két szomszédos utcáskarbon két ellentétes szocialista szónoklat egyidejűleg.

A konvenció a javaslatot nem fogadta el. Az indok erre kettős: elvi és gyakorlati. Az elvi ok az, hogy Debs — bár küzdött az I. W. W. -ért — jelenleg oly programot képvisel, mely nem ismeri el az osztályharc alapján álló szakszervezetek szükségességét. A gyakorlati indok pedig az, hogy Debs jelöltetésének elfogadásával nem érnék el, a "Unity League" által vázolt célt: hogy ne legyen két külön szocialista választási küzdelem. Mert ha Debs elfogadnók is, társjelöltjei helyett még mindig másokat kellene állítani a S. L. P. -nek és mégis csak két külön szocialista választási küzdelem folyrna. Így — bár a S. L. P. ma is híve a szocialista erők egyesítésének, ez uton cél nem érhető.

A második napon egyhangulag elvették Pennsylvania állam indítványát, mely kizárná a S. L. P. -ből a pure and simple uniók tagjait. Majd a következő nevezetes tárgy a nyelvi szövetségeknek a párttal való szerves egyesítése volt. A konvenció a S. L. P. alapszabályaihoz egy új, XI. fejezetet fűzött, mely szerint nyelvi szövetségek mint egységes egységek beléphetnek a pártba. A párt központi végrehajtó bizottságától szerzik be az ilyen nyelvi szövetségeket a pártbelyegeket 7 centjével, mint az állami szervezetek (State organization). Minden csatlakozott nyelvi szövetségnek egy-egy képviselője ül az országos végrehajtó bizottságban (N. E. C.). A nyelvi szövetségek képviseltek magukat a párt konvencióján minden 50 tag után egy-egy küldöttel. A helyi szervezetekben is képviselhetetik magukat a szövetségek osztályai ha a helyi járulékokat fizetik. A nyelvi szövetségek a közös bizottságokba csak oly egyéneket választhatnak, kik angolul beszélni tudnak.

Nevezetes határozata volt a konvenciónak, hogy hosszú vita után törültek az alapszabályok azon pontját, mely a pure and simple uniók tisztviselőit nem engedi a párt tagjai sorába. Egyidejűleg kihagyták az alapszabályok ama pontját is, mely az I. W. W. -t indosszálja. Tették ezt azért, mert mikor a S. L. P.

indosszálta az I. W. W. -t, az elvi nyilatkozatában határozottan kijelentette, hogy nem óhajta semmiféle politikai párttól az indosszálást. Ennek helyébe a konvenció magáévá tette azt a határozatot, melyet a stuttgarti nemzetközi kongresszuson az I. W. W. és S. L. P. küldöttei együtt nyújtottak be. Ez így hagzik:

"I. A trades uniók iránti semlegesség valamely szocialista politikai párt részén egyértelmű a kapitalista osztály üzemel iránt való semlegességgel.

2. Bona fide, forradalmi szocialista mozgalomnak szüksége van a munkásságnak ugy politikai, mint gazdasági szervezetre; az előbbire propaganda és a szavazás civilizált fegyverével való küzdelem céljából, az utóbbi pedig az egyetlen hatalom, mely a szavazást fedező sulyával mely nélkül a szavazás csak pára és mely lényeges a kapitalista osztály végső legyőzéséhez.

3. Politikai szervezet nélkül a munkásmozgalom nem diadalmaskodhatik; gazdasági szervezet nélkül azonban a politikai győzelem napja a vereség napja lenne. ..."

Többek közt elfogadták Borris Reinstein elvtárs határozati javaslatát, mely határozottan körüli a párt régi álláspontját sztrájkokkal szemben való magatartást ill etöleg. E szerint:

"A S. L. P. — fenntartva magának a bírálattal jogát minden helytelenül felépített és vezetett munkásszervezet felett, ezzel is kötelességet teljesítve — hangsúlyozza és fenntartja azon álláspontját, hogy minden párttagnak kötelessége a munkástársa mellé állni bármikor, hogy bona fide sztrájk folyik jobb viszonyokért, akár spontán az a mozgalom, akár következménye bármely munkásszervezet ténykedésének."

A konvenció negyedik napján ejtette meg jelölését az Egyesült Államok elnöki és alelnöki székre:

Elnöknök jelöltetett Martin R. Preston, alelnöknök Donald L. Munro.

Preston bányász, ki most jótalanul elítelve Nevada fogházában ül egy sztrájkból kifolyólag. Munro géplakatos. Newport News-ban (Virginia). Mindkettő kemény harcosa a szocialista munkáspártnak.

Preszton jelölését persze rossz néven veszik a kapitalisták. A párt álláspontja pedig ez: Az ellenfelet kihívta a S. L. P., hogy bizonyítsa be, érdemtelen-e Preszton a jelölésre. Ha nem tudnak bizonyítani, kötelesek börtönből kibocsátani.

LOPOTT, MERT ÉHEZETT.

A brooklyni Lee Avenü rendőrbőrös előtt a kilenc esztendő Wilson Anna megható módon esztelente nyomorát, mely lopásra kényszerítette. Fides anyja kórházban van, atyja munkanélkül lévén, a kis kilenc éves Annára nehezedett kisebb testvérei fentartásának a gondja, lopnia kellett tehát. Könyveze adta elő, hogy kisebb btestvéreivel mily sokat nélkülözött és éhezett. Negyven apróbb lopást ismert be. A lopott árgyakat Campbell Julia nevé asszonynak adta el, akit szintén letartóztattak. A bíróság előtt kisebb nővére sirva kérte a bírót, hogy nővérét bocsássa haza — különben chen kell halniok. A bíróság nem tett eleget a síró gyermekek kérésének és a kis leányt, mint tolvajt, fogságba helyezte.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS.

Wyatt nevű "bíró" három hónapi dologháza ítélte el Conors Kata nevű 24 éves asszonyt azért, mert két gyermekének nem adott táplálékot. A gyermekeket a 129. utca 120. szám alatt éhezve találta meg, meztelenül egy zugban. Anyjuknak egy centje sem volt és előadása által nem volt képes koldulás által még saját magának sem elegendő táplálékot szerezni, így gyermekeinek sem adhatott. Természetes, hogy munkát kapjon, arról szó sem lehet akkor, amikor fiatal, erős férfiak örültek futkosnak munka után.

Igy a bíró a helyzet magaslatára emelkedett és a dologháza küldte, gyermekeit pedig a gyermekmenhelyen helyezték el.

FIGYELEM BIZALMI FERFIK!

Július hó 12-én, d. u. 2 órakor a Népakarat szerkesztőségében (516 E. 6th St.) BIZALMI-FÉRFI ÉRTEKEZLETET tartunk.

Tekintettel az ügyek fontosságára, felhívunk a szervezetre, hogy küldöttekkel képviseltessek magukat, azon szervezetek pedig, kik távolság folytán ezt nem tehetik, jelentéseiket július hó 10-ig betejeszteni sziveskedjenek.

A központi vezetőség.

Egyről másról.

KÉT PÁRBESZÉD EGY VILLAMÜTÉS KÖRÜL. — JULIUS NEGYEDIKE EGYKOR ÉS MOST. — AZ ÉLET, SZABADSÁG, BOLDOGSÁG JOGA S LEHETŐSÉGE...

Két munkás találkozik az uton. Az egyik szocialista, a másik nem. A következő párbeszéd fejlődik ki közöttük:

A szocialista. Hallottad?

A nem szocialista. Nem, mi történt?

A sz.: Az történt, hogy Rev. T. H. Feagint egy kiváló texasi baptista hittérítő, villám sújtotta éppen akkor, amikor egy ujonnan megtért bányakával melegen kezelt szoritott, azt mondva neki:

"Isten áldjon meg testvér és tartson meg" — a többit már nem mondhatta, mert jótékony menykő megakadályozta benne.

A n. sz.: Miért nevezted jótékonyk a villámot, mely megölt egy hasznos embert, ki istenfélmet és jóságot hirdetett?

A sz. Mindenekelőtt kissé furcsának találom, hogy ti, szent férfiak, kik mindenkor isten új-ját látjátok, ugy veszitek, mint a legtermészetesebb dolgot, ha isten villámaival, haragjával sújtva az ő földi szövetségeseit, a papokat. Én azonban tudom, hogy nem istentől eredt ez a villám. Mint ahogy semmi a világon sem ered valami emberfeletti, természetfeletti, láthatatlan és felismerhetetlen lényektől, hanem eredt onnan, hogy nem volt a közelben villámhárító, mely a levegőben felhalmozódott fölös villamosságot elvezette volna. Ha ezt a villámot jótékonyk neveztem, ugy tettem azért, mert bizonyítékot nyújt az ész számára a tekintetben, hogy nem isten az, aki az emberek sorsát intézi, hanem maguk az emberek. Ha az emberek villámhárítót alkalmaztak volna az a helyen, hol a te jámbor embered hintette a maszlagot, bizony röphette volna az istenke azokat a nyilatokat, még csak a hajszála sem görbült volna meg a reverendnek. Enéknök azonban az istennek tett szolgálatok nem ruházták fel az isten szolgájtát elég erővel, hogy a villamosságot a földre elvezesse. Ez a villámütés egy természeti tény semmi egyéb, mégis azzal a hatással, hogy megszabadított egy jó csomó embert oly egyentől, aki káros és hazug tanokat hirdetett, mert én károsnak és a menydörgös menykő halálos ítéletére érettnek nevezek mindenkit, aki istenfélmet és jóságot prédikál. Ez az istenféllem a tökének való megalázkodást, ez a jóság a viszonyokba való beletörődést jelent és aki ilyeneket hirdet, az nem hasznos ember, hanem kártékony féreg.

A n. sz.: Ha már nem tisztelez az isten szolgájtát, beszélj legalább több kegyelettel egy halott emberről.

A sz.: Vedd tudomásul, hogy hazug frázisnak nevezem azt a közmondást, hogy a halottakról vagy semmit vagy jót kell mondanunk. Ha a hasznos emberek tetteit méltányoljuk haláluk után, nincs semmi okunk, hogy a károsokról hallgassunk. Én a te papodat, mint embert, szívből sajnálom, de inkább látok egy embert holtan, mintsem káros tanokat hirdeszen a munkásoknak és azok sorait ostoba frázisaival megbontsa.

Ha én is a papok eszközeivel dolgoznám, igen jól agyálhatnék ezzel az esettel azt mondva, hogy ime isten maga bizonyít mellettem, ő is kártékonyk véli a papokat s ő maga írta őket. Kicifrázhatnám a dolgot azzal, hogy dacára annak, hogy számosan voltak a templomban abban a pillanatban, mikor a villám lecsapott, hogy sokan állottak a pap közelében, sőt mint említettem, az egyiket kezét is fogott, mégis egyedül őt érte a villám, a miből bátran merhetném azt a következtetést vonni, hogy isten haragja félreérthetetlenül a papnak szólt. De én ilyen demagog eszközkel nem élek és ugy fogom fel az egész esetet, mint egy tényt, melyből semmi sem következik más, mint hogy egy pappal kevesebb van, ami ugy az én céljaim, mint a te lelkiüdvöd szempontjából keveset jelent.

Biztosíthatlak azonban, hogy ha a villám véletlenül engem sújtott volna s te most nem veler, hanem a papoddal találkoztál és beszélte volna, egész más párbeszédet folytattatok volna.

A n. sz. Ha olyan mindentudó vagy, meséld el, milyen lett volna ez a párbeszéd.

A sz.: Ilyenforma:

A pap: Hallottad, testvérem az Urban, a hitetlen pogány esetét?

A nem szocialista munkás: Nem tisztelőd atyám, vajjon mi történt?

A pap: Az történt, hogy egy munkásbőrbe bujtatott farkast, egy izgatott, aki az Ur parancsai ellen lázított, Isten haragja sújtott ép abban a pillanatban, amikor az Isten, a haza és a hatalom ellen lázított. A pogány eretnek nem tartotta meg a krisztusi paran-

csot, hogy adjátok meg istennek, ami az istenén, a császárnak, ami a császáré, a hatalom ellen zudult fel, a vagyonok felosztását ajánlotta, megfélemlézve arról, hogy Isten bölcs rendelése az, hogy gazdagok és szegények legyenek e földön és hogy Isten a gazdagsággal bünteti az embereket. Nem megmondotta-e Krisztus: "Könnyebb egy tevének a tü fokán keresztülmenni, mintsem egy gazdagnak bejutnia a mennyeknek országába"?

És példát tón az Ur, mely hetedhét országra szólólag hirdeti az ő hatalmát és győzelmet a pogány eretnek fölött, a lázadó féreg fölött, mely az ő elvakultságában az ő bölcs tanai ellen mérszelt kikelni.

Vajjon lesz-e elég bátorsága még ezután is valakinek szembeállni az Urral, kinek véghetetlen az ő jósága és jóságánál csak hatalma nagyobb?

A szoc. munkás: Ugy-e ilyenformán beszélt volna a te papod és ugy-e tőle nem vetted volna rossz néven, hogy nem tisztelte volna emléked egy embernek, aki a te saját osztályod érdekében beszélt és nem tiltakoztál volna ellene, hogy egy halott munkástársadról rágalmatokat terjeszt?

A nem-szoc. munkás: Bevallom, bevallom.

Ismét lezajlott egy "julius negyediké", egy újabb évfordulója az Egyesült Államok függetlenségének, születésnapja annak a kiáltványának, mely szerint "minden ember egyenlőnek született, alkotója által bizonyos elidegeníthetetlen javakkal felruházva, melyek között a legfontosabbak az életre, szabadságra és boldogságra való jog."

Mi maradt fenn az 1706-tól 1908-ig terjedő idők során ebből a jogból? Hol van, a mi életünk, a mi szabadságunk és a mi boldogságunk lehetőségére biztosítva?

Ezen a julius negyedikén több mint két millió ember járt kenyér és hajlék nélkül. Vajjon életnek-e ezek ama gyönyörű jogokkal, melyekért a függetlenségi nyilatkozat lánzsát tör? Ezek bizony szabadságról és boldogságról még csak álmodni sem mernek s mindaz, ami mint legkívánatosabb ideál jelenik meg előttünk, egy darab kenyér, mely a pusztá, meztelen életet biztosítja számunkra.

A mai julius negyediké ünneplések nem arra valók immár, hogy tüntessenek az élethez való jog mellett, hanem, hogy megfoszszák az embert életétől és testi egészségétől.

A kores utódoknak lövöldözésekben kimerülő ünneplése ezidén is egy csomó embernek halálát és számosak komoly megsebesülését idézte elő. A szegény emberek, ki a megbolondulásig ünnepelnek, utolsó centjeiket rakétákra és tűzijátékra adta ki, megfélemléznek e napon arról, hogy bizony semmi sem maradt fenn számunkra abból, amit valamikor érdemes volt megünnepelni, aki pedig méltán ünnepelne az ő függetlenségének a születésnapját, az viszszavonul a hegyek közé, hol a "mob" lármája nem zavarja nyugalma s ha másképp nem — ugy biztosítja magának a semmittevés utáni édes pihenést, hogy valami kis városban vagy fűrdőhelyen üt tanyát, ahol összevásárolja az egész városban található tűzijátékot és azt a vízbe dobja.

Csak a szegények elkábított tömege ünnepli még a julius negyedikét, éppen azok, akiknek ez semmi egyébben nem jelent, mint évfordulóját oly történelmi eseménynek, mely nekik egy darab szépen teleirt papíros hozott létre, elnyomóiknak, ellenségeiknek pedig a felettünk val hatalmat, valósággal az életet, szabadságot és boldogságot az ő holttestük, fogságuk és könyek fölött építve.

De már nem sok julius negyediké van hátra, mely a sokak halálát, éhséget és nyomorát fogja szemlélni a kevesek élete, szabadsága és boldogsága mellett.

Közel van annak a függetlenségi kiáltványának a születésnapja, mely nemcsak a jogot alapítja meg az életre, szabadságra és boldogságra, hanem ezeket valósággal is lehetővé teszi minden ember számára.

Hiába adják meg nekem a jogot, hogy használjam a kormányozható léghajót, ha nincs kormányozható léghajóm. Hiába adják meg az életre való jogot, ha nincs kenyermem.

Ezt kell megszereznünk, a gazdasági hatalmat, a termelés eszközeit, az ország ipari erőt.

Ha ezt megszereztük, akkor aztán beszélhetünk életről, szabadságról és boldogságról.

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$3 00
Fél évre	1 00
Negyed évre	0 50
Európába	12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.	

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Bekerészítéssel érkekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.

CH. ROTHFISHER, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, July 10, 1908

A S. L. P. NAGYGYÜLESE.

Az "Internationale" lelkesítő dallamával nyílt meg a szocialista munkáspárt nagygyűlése július hó 5-én New Yorkban a Cooper Unionnak vörös zászlókkal díszített termében.

Háromezer forradalmi szocialista volt ott jelen, hogy a nemzeti konvenció négy napi munkájának eredményét jóváhagyja.

A nemzeti konvenció az Egyesült Államok elnöki tisztére Martin R. Preston bányász, a S. L. P. és az I. W. W. tagját jelölte, ki Nevada államban Carson City börtönében ártatlanul 25 évi börtönbüntetését szenvedte azért, mert a kapitalizmus elleni harcban önvédelemből egy embert lövött. Az alelnöki állásra D. L. Munro, gépész elvtárs, Newport News, lett jelölve. A konvenció jelölését a nagygyűlés lelkesedéssel tette magáévá. A gyűlésen elhangzott beszédek tanúságot tettek arról, hogy a S. L. P. nem a megalkuvásnak politikáját követi, hanem a legelkeseredettebb harcot akarja és keresi. A gyűlés A. Levine elvtárs nyitotta meg. Röviden ismertetve Preston elítélésének körülményeit. Három évvel ezelőtt Goldfielden egy Silva nevű olasz restaurántjában alkalmazott pincérleányok kimentek sztrájkra, mert gazdájuk tőlük oly dolgot elkövetését kívánta, amelyet erkölcsletelenségénél fogva a leányok megtenni nem akartak. A restauránt boycott alá lett helyezve s egy napon Preston teljesített ott őrszolgálatot.

Presont elüzdő, Silva, a restauránttulajdonos, kirohant a helyiségből s revolvert szegezett mellének, mire Preston öt önvédelemből lövette. Ezért ítélték el 25 évre.

Utána Kircher, majd De Leon beszélt. "Nem kívánatos polgárok!" szólta meg a gyülekezetet, hivatkozván arra, hogy az elmúlt 16 év alatt ő csak nem kívánatos polgárokhoz beszélt és azokhoz szól ma is. Ismerteti Preston működését a pártban, majd rátér a kapitalista sajtó magartására a jelöléssel szemben. Maró guynyal jegyezte meg, hogy a S. L. P. konvenciója nem azért jelölte Preston, hogy a kapitalista sajtónak egy bokrétaul kedvezkedjék, s hogy a jelölésre felszisszennek, csak azt bizonyítja, hogy a szigony talált és beleszuródott a rinoceroszhoz hasonló vastagságú bőrébe. Majd az S. P. működésére tért át és általános érdeklődés között mutatta be, hogy a megalkuvások és kompromisszumok pártja csak szavazatokért lohol. Ha elnökjelöltjük, Eugene V. Debs fog kapni egy millió szavazatot, hát lesz neki egy millió szavazata — de mi lesz a munkásnak? De ha Preszton csak egy tizedét kapja, szabadabb teszszik őt s a munkásság nyer egy champion.

Daniel De Leon beszédét percéig tartó taps követte. Preston elnökül Munro alelnökül történt jelölése jóváhagyott. Végül T. Hunter beszélt, ki szintén Preszton érdekében emelt szót. Összehasonlítá őt Roosevelttel és kijelenté, hogy mindig többre becsüendő Preston, mint Roosevelt. A jelenlevők 60 dollárt adtak össze a felmerült költségekre és 24 dollárt agitációs célokra.

A Pittsburg és Környéke Szoc. Munk. Sz. 1908. július hó 12-én, vasárnap, nagyszabású NYÁRI MULATSÁGOT rendez. Gyülekezés és indulás az egyleti helyiségből (210 Electric Ave.) d. e. 8.30, 9.30, 10.30 és d. u. 2 órakor. Jegy ára 25 cent. Kérjük a vidéki elvtársak támogatását.

A Pittsburg és Környéke Szoc. Munkás Szerv. július hó 12-én nyári mulatságot rendez, így a rendes havi gyűlést július hó 19-én d. e. tartja meg.

MAGYARORSZÁGI HIREK.

A csodarabbi üzlete. Az egriek híresek a csodarabbiükről. A rabbi nem híres semmiről. Az ortodox zsidók lelki üzleteit istápolja. Van kaftánja, hosszú szakáll, reszketős, jajgató hangja, egyébként pedig csak olyan jó üzlet-ember, mint akár az egri érsek. Annyi híre azonban mégis csak van, hogy eljutott Füzesabonyba, amely nem messze van Egertől. Módos, ortodox zsidónak ment férjhez a lánya. A füzesabonyi ortodoxok nem dicsekedhetnek olyan kitűnő pappal, mint az egri rabbi. A menyasszonyi ruhát Pesten csináltatták, illő volt tehát, hogy papot legalább is Egerből hozassanak.

Az egri rabi a legszebb remények közt kelt utra. Megcsinálja azt a kis hókusz-pókusz és ezért 50 korona úti a markát. Ennyiben egyeztet meg az örömapával. Utközben valakivel találkozott, aki azt újságolta a rabbinak: — Ez aztán házasság? Gondolom, hogy fötisztelendő ur sem csinált mostanában ilyen jó üzletet.

A pap vállalt vont. Jó üzletet? Hát 50 korona jó üzlet, de mégse olyan nagyon jó üzlet.

— A völégény 20.000 korona hozományt kap.

— Micsoda? 20.000?

A pap egyszerre elszomorodott. Hiszen akkor őt gyalázatosan becsapták. Itt egy 20.000 koronás üzletről van szó és ezt kesse meg ő ötven koronáért? Abból nem esznek.

Füzesabonyban nagyot nézett az örömapa, mikor a csodarabbi kijelentette:

— Engem nem lehet becsapni, megcsalni, azért, hogy nem vagyok római pápa. Ha te 20.000 koronát tudsz adni a lányoddal, akkor nekem ne ötvenet, hanem százat adj, mert ezen alul az istennek sem csinálom meg ezt az üzletet.

— De ez nem üzlet, ez a szent házasság, ami az istennek tetszik.

— De nekem nem tetszik száz koronán alul.

— Tehát nem kötöd meg?

— Száz koronán alul soha!

Az örömapa nem esett kétségbe. Maga is ügyes üzletember lévén, így okoskodott:

— Ha a házasság csakugyan ilyen üzlet, hát miért ne csináljuk okosabban, olcsóbban.

Husz koronát az egri csodarabbi kezébe nyomott.

Főtisztelendő ur hazamehet. Nem kötjük meg az üzletet — magával. Majd elvégi az öreg Slájme.

Az öreg Slájme nem pap, az igaz, de buzgó hittárs. Van kaftánja, szakáll, tud hajbókolni, hókusz-pókuszolni. És Slájme megcsinálta a dolgot — ingyen.

A csodarabbi szomoruan utazott haza. Sajnálta az ötven koronát, amit elszalasztott, de még jobban a százát, amit meg sem ígérték neki. Bosszankodott, hogy ilyen szabad ipar az ő mestersége, amelyben kontárok is dolgozhatnak anélkül, hogy valaha valami csodát produkáltak volna. No, még ő is csinált, de legalább az egriek híresek ezekről a csodákról.

Az első aratósztrájk. A biharmegyei birtokok kihasználta a telet és a legnyomorúságosabb szerződéseket erőszakolták aratóikra, a melyek minden "izgatás" nélkül is provokálják a sztrájkot. Gróf Stubenberg József receptermésében most vette volna kezdetét az aratás. A gróf 57 aratót szerződtetett Ermihályfáról 1 kor. 80 fill. napibér mellett. Az aratók azonban rájöttek, hogy zsarolás volt őket kilenc hatos napszám mellett télviz idején a kevés előleg fejében szerződésre kényszeríteni és sztrájkba léptek. A szolgabíró a gróf kérésére csendőrokkal vezette ki őket az aratóshoz, de szuronyos terror ellenére is kitartottak és sikerült elérniük legalább a két koronás napibért. Ez a korai eset jellemző és az aratás még sem lesz olyan "nyugodt lefolyás", mint az agrár urak várják.

A papok nevelte. Tolnamási községben bucsu volt. Kiss Ádám asztalosmester éjszakának dején a leányaival együtt ballagott haza a bucsuról, mikor összetalálkozott Mester Andrásal, az ottani keresztes-pókok egyik ismert alakjával. A papszámur bizonyosan többet ívott, mint kellett volna, kirántotta kését és szó nélkül az előtte haladó Kiss Ádám hátába döfte, azután futásnak eredt. A leszurt asztalos sebesülése súlyos. A papok nevelte másnap jelentkezett a rendőrségen. Kiderült, hogy a megvadult isten báránykája akkor éjszaka több embert meg akart késelni.

A pécsvidéki bányamunkások sztrájkba léptek. A bányáigazgatóság a hatósággal egyetemben mindenemü erőszakos eszközöket alkalmaz, a munkások nyereségért való harcának letörésére. A mult héten a mecsekszabolcsi telepen, rája pedig a Pécsbányatelepen lakó egyes elvtársaknál házkutatásokat rendeztek. Az ottani kereskedőknek pedig — a kedvezményes vasuti szállítás elvonásával való fenyegetés mellett — megtiltották, hogy a sztrájkoló munkásoknak hitelt adjanak. A társaság kontójára pezsgőt ivogatott hatóság azzal pöffszekedig a mulató katonatisztek közt, hogy az egyik zsebében az alispáni, a másik zsebében a főispáni rendelet van, azzal az utasítással, hogy a bányamunkások sztrájkját minden eszközzel le kell törni. Ime a magyar közigazgatás, a magyar jogállam képe.

Junius hó 20-án délután 3 órakor Mecsekszabolcon a bányamunkások érkezetlet szándékoztak tartani, amelyet a hatóság azzal az "indokolással" tiltott be, hogy a társaság semminemü béremelést nem hajlandó adni, tehát fölösleges érkezetlet tartani. A munkások kijelentették: ha a hatóság a gyülekezési szabadság korlátozásával akadályokat gördít a békés kibontakozás elé, annál elkeseredettebben folytatják a harcot mindaddig, amíg követeléseiket nem teljesítik.

Ezen jogtiprások ellen, valamint az általános választójog tárgyában Pécs munkássága e hó 21-én délután 2 órakor a városi tornacsarnok mellett levő téren népgyűlést tartott, amelyen Szabó József és Hajdu Gyula elvtársak referáltak. A gyűlés egyhangulag elfogadta a választójogra vonatkozó határozati javaslatot és egyben egy tizenhatguta küldöttséget menesztett a város főkapitányához, hogy tiltakozását fejezze ki a bányamunkások jogtalan üldözötése miatt. A gyűlés után a két-ezer menő hallgatóság a városháza elé vonult s onnan várta a főkapitányság választát. A főkapitány válaszában a küldöttség előtt kijelentette, hogy a pécsi hatóság a munkáknép jogát a "legliberálisabban" kezelte s úgy tesz a jövőben is, azonban a bányamunkások bérharca a legmesszebbmenő hatósági intézkedéseket már előzetesen is megköveteli.

A főkapitánynak az a kijelentése, hogy a hatóság a munkások jogát a legliberálisabban kezelte, szemszedetett hazugság. Az utcán, ha 3-4 ember együtt társalog, karhatalommal verik széjjel őket. A munkások érkezetletét be tiltják. Ez a munkások jogainak a liberális kezelése? Ez galád jogtiprás a kizsákmányoló társaság érdekében!

EUROPAI SZEMLE.

Az új internationale elhanyagolása. E cím alatt Justice, az angol szociáldemokrata párt lapja a következő panaszt emeli a nemzetközi szocialista iroda ellen:

Azt halljuk, hogy a nemzetközi szocialista iroda nem fog gyűlést tartani jövő október hónap előtt, azaz több mint egy évvel az utolsó összejövetel után. Ezen különös késelemlenek és további elodázásnak az oka, mint értesülünk az, hogy a belgák, németek és franciák, küldöttéik által képviselve, a nemzetközi ügyek jelen állapotában mitem látnak, ami ily összejövetelt tanácsossá tenné! Olyan ez, mint az irodának ama elhatározása, hogy nem ült össze, mikor Németország háborúval fenyegette meg Franciaországot, ha nem ejti el Delcassét azon megokolással, hogy az angolok "tulságosan idégesek". Az európai helyzet általában annyira kielégítő és minden oly kitűnően megy minden országban, hogy a nemzetközi szocialistáknak nincs mit megbeszélőniök. Azon veszelj ellenére, hogy ismét neorollikusoknak gunyolnak bennünket, bátorokdunk kontinentális barátainkat alázatosan figyelemztetni, hogy az irodát sok nehézség és komoly ellenállás után, különösen német elvtársaink részéről, ecéliből szervezték, hogy az összes országok legtevékenyebb szocialistáit olyan időkben, mint most, közvetlen érintkezésben tartásuk egymással; mikor a hatalmak új csoportosulásra és annak a kézenfekvő lehetőségére, hogy az összes országok proletáriátusára nézve föltötte káros tetteket követnek el, gondos és jól értesült érkezetletet tesz szükségessé. Egyenesen kimondjuk, hogy durva kötelesség-megsértésnek tartjuk az iroda küldöttéi részéről, hogy nem értesítik az összes nemzetközi szocialista pártokat a közelmúlt eseményeknek az általános szocialista politikára való jelentőségéről. Mire való az iroda?

Ferdinand rosszul bírja magát. Párisi jelentés szerint Ferdinand bolgár fejedelem állítólag levelet írt Edwárd királynak, amelyben az ő helyzetének Bulgáriában való veszedelmét festi le. Ferdinand közölte levelében, hogy a bolgár néparlatnak feltartóztatlan fejlődése már rövid idő múlva arra fogja kényszeríteni, hogy a forradalom vagy a háború között döntsön. A Kóburg-házzal barátságos lábon álló körök azt állítják, hogy Ferdinand fejedelem a forradalom kitörését mindenesetre a nemzeti izgalmak leveretésével fogja megakadályozni próbálni.

A SZOCIALIZMUS LOGIKÁJA.

Vannak emberek, akik így beszélnek: "Nektek szocialistáknak gyönyörű és nemes eszmétek vannak, talán valamikor meg is valósulhatnak azok, de akkor az embereknek a gyaloglók kell átváltozniok." Aki ily kifogást emel a szocializmus ellen, az nem ismeri az emberiség fejlődésének történetét. A tény az, hogy a föld bármely részén élő ember oly alacsony fajból származott, mely faj ma már nincs is. Az ősember emberevő volt és azért volt emberevő, mert más módon nem volt képes kielégíteni szükségleteit. A civilizált ember, ma, amikor mint ember a legnagyobb mértékben átváltozott, ugyanazt teszi, amit barbár őse cselekedett: lerágja a hust embertársairól.

Midőn az ember fejlődésének kezdetleges fokán állott, csak nagy nehézségekkel tudta szükségleteit megszerezni. De amikor már kőből egyszerű szerszámot készített magának, a

mikor már állatokat szelidített meg, megmerhetetlen nagy lépést tett előre. Az embert az a képessége, hogy szerszámot gyárt és hogy a természetben rejlő erőt szolgálatába hajtja, ez a képessége az, amely megkülönbözteti őt állattársaitól. Franklin, Amerikának legnagyobb tartott fia mondta, hogy az ember nem más, mint szerszámcsináló állat. Az embert az a képessége, mely az idők folyamán folyton fejlődött, teszi lehetővé azt, hogy hámba fogja a Niagara vizes erejét, keresztül rohan rémületes gyorsasággal nagy területeken és előállít temérdek mennyiségben és rendkívüli gyorsasággal mindent. Az ember dicsécszik mindezzel, mint a kor csodájával, s ha talán az is, de semmi sem volna létrehozható most, ha a fejlődés megelőzőleg meg nem kezdődött volna. Kérkedünk a négy nap alatt Európába jutó hajókkal, de ez lehetetlen volna, ha vad őseink ki nem vágták volna fatörzsből a legelső csónakot. Nagy gyorsasággal utazunk a szágludó vonatokon, de nem tehetnők ezt meg ma, ha valamelyik ősnök fel nem találta volna a kereket és ha a keréktől a szágludó vonatig a hosszú fejlődési folyamat nem telt volna el. Így az ember folytonos fejlődése minden vonalon szoros összefüggésben áll a szerszám fejlődésével, amely szerszám különbözőségének időszakait kökorszaknak, bronzkorszaknak s vaskorszaknak nevez a történelem.

A szerszám fokozta az ember erejét s nagyságához hozzájárult s éppen ezért mikor a tálmányok segítségével tovább tudunk mozogni egy súlyos tárgyat, ugyanaz, mintha fizikailag volnánk birtokában annak az erőnek, melylyel ezt megtehettük. És amint a szerszám okozta erőt felülmúló képessége az embernek nőtt, úgy az ember ideái is változtak.

Mikor az emberevő rájött, hogy sokkal hasznosabb rá nézve embertársát életben hagyni és rabszolgá gyanánt dolgoztatni, az emberevő büntényé lett. A szerszám fejlődése megváltoztatta nemcsak éleletszokásait, hanem gondolatát is. Ez így volt az emberi fejlődés egész folyamán, amint a termelés módszere változott, változott a rendszer is.

Egyik rendszer nőtt ki a másikból és nem is lehetett másképpen, amint hogy nem előzheti meg a gyümölcs a virágot. Azok, akik a szocializmus ellen érvelnek, azt gondolják, hogy a társadalmi rend változása egyedül csak az emberi gondolkodás folyamánya. A szocializmust kézen levő ruhának képzelik, mely felvehet; pedig a szocializmus sem a fontolgató elme, sem a csapongó fantázia szüleménye. A szocialista, aki előtt a multnak a történelme áll, a jelenben a tudásra épít. Tudja, hogy a társadalmi átalakulás szükséges és már közel is van. Tudja azt is, hogy ha a változás be nem következik a civilizáció és az emberiség belepusztul. Azok a javak, amelyekből az emberiség él, folytonosan kevesebbek és kevesebbek birtokába jutnak s néhányank a hatalma mindig nagyobb és nagyobb lesz. És mindaddig, míg elismerjük néhányank azt a jogát, hogy magántulajdonul bírja mindazt, amire az ősszességnek van szüksége, hogy élhessen, folyton rosszabbodó helyzetünkön nem segítünk.

Még nincsen száz esztendeje, hogy a termelőeszközök magántulajdonosa a termelés módjával összhangzásban volt. Akkor még a százzal a termelt, akinek tulajdofhat képezte és amit termelt, az is az ővé volt. Ma a szerszám oly óriási módon megnagyobbodott, hogy egész tömeg ember szükséges arra, hogy azzal termelhesen s amely tömeg között sohasem található meg a szerszám tulajdonos. A gépek feltalálása, tökéletesedése megváltoztatta a társadalom formáját. Nem találhatók többé munkálj gyümölcséből saját magukat fenntartó családok, mint a kevesebb termelés napjaiban. A gépek forradalmat idéztek elő a társadalomban. Míg a kevesebb termelés idejében a termelő teljesen maga kezdte meg és fejezte be egy tárgy készítését, ma talán csak egy század részét készíti. Ma a dolgozók együttműködnek, összeműködnek. A munkából eredő haszon azonban csak egynek a javát képezi, a kié a termelés eszköze: a kapitalistáét.

A szocializmus alatt az együttműködő munkából eredő haszon a dolgozók javára lesz majd fordítva. A termelés egyszerű eszközeinek birtokában levő termelő munkájának gyümölcsét teljesen élvezte, mert a termelés eszközei az ő tulajdonát képezték.

Most a kapitalistáé a termelésből eredő minden haszon azért, mert ővé a termelés eszköze.

A munkásosztály jólétének lehetősége a termelő eszközök tulajdonjogában rejlik, amely körülményt az emberek ma még eléggé nem is tudnak eléggé értékelni. Az álmadozók álmaikat felülhaladó bőségben élhetne az emberiség. Az emberiség a valódi civilizáció kapujánál áll, de a kapitalista elállja az utat. Az ember olyanira hatalmában tartja és kormányozza a természet erőt, hogy helyes társadalmi be rendezkedés mellett mindnyájan nemcsak bőségben, hanem fényűzésben élhetnénk.

A szocializmus rámutat arra az ellentétre, amely fennáll a kapitalista rendszerben a termelési eszközök tulajdonjoga és a termelt javak megosztása tekintetében. Rámutat arra, hogy csakis a kapitalista termelési rendnek megváltoztatása és a munkások által tulajdonba vett termelési eszközökkel végződő

kollektív termelési rend lehet az a forradalmi ut, amely barbarizmustól a civilizációig vezet.

A szocialista rámutat arra, hogy a termelés elérte azt a fejlődési fokot, amelyben a szocializmus már szükségessé vált. Százötven esztendővel ezelőtt még nem lett volna lehetséges. Ha nem volna összhangban a fejlődéssel, ma sem volna még az, de bizonyítja, hogy a tulajdonnak egyedüli észszerű rendszere a közösen használt termelő eszközök közös tulajdona, olyan közös, ahogyan vele dolgoznak. És ez a szocializmus.

TÁRCA.

ÉLNI MUSZAJ.

— Irta: Takács József. —

A nyugvára siető nap vörösen vigyorgott át a fölvert porfelhőn, mely köröskörül övezte a láthatárt s szürke fátyolként lebegett a lehajló ég alján. Mennyi por szállhat ily ilyenkor a földről! Az országuton küllőig ér a por, a szántóföld olyan száraz, hogy a vaskét is kihányja, ha nem vigyáz az eketartó legény. A fogasborona olyan port hagy maga után, mintha egy fia-gőzös füstölne. A levegő is csak naplemente után kezd kellemesebbé válni. Harmat sem bír esni a nagy szárazság miatt. Ez valóságos kiskánikula.

A dohányszáritásra van most jó idő. Hosszu zsinigre fölaggatva, mint a hüvelyes paprika, száradt az idei termés a kegyetlen nagy pajtában, mely a major udvarán terpeszkedik végig. A dohányosoknak odakünn nincs is már véle semmi dolgom. Egy részük még beint a pajtában bibelődik a dohánylevelekkel, más részüket kiküldték a harmados répaszedőkhöz, akik most hordják be az uraság részit. Ezt a dohányosok szokták kazalba rakni s földdel letakarni télire, hogy meg ne fagyjon. Ez potom.

Az est közeledésének dacára a harmadosok kocsijai még egyre érkeznek be a répa-földről. Nincs az istennek olyan mohó embere, mint a harmados. Este, ha lehetne, megállítaná a napot, reggel pedig erőszakkal szeretné felhuzni. Hamar szeret végezni, különösen a dézsmálásal.

A szőlő répakazalt egy kis félkeze ember rakja. Uglátszik, nagy gyakorlottsága van ebben a mesterségben, mert félkeze dacára oly takaros kazalt tud építeni, akár csak kőműves rakná téglából. S ez a kőművesmesterséghez valóságos művészet, mert a téglának csak van valami alakja, de a répának nincsen. A kis félkeze úgy segít ezen, hogy a nagyobb és formásabb répákat kirakja a kazal szélére, az apróbbakat és idomtalanabbakat pedig be a középhe. A szekéren levő harmadoshoz alig szól valmit, csak akkor néz föl, még pedig mérgesen, ha azaz véletlenül a fejebujárra, vagy az egészségesebbik keze fejére dobja a répát:

— Vigyázzhatna ám!

— Én vigyázzak!

— Nem is én!

Ilyen közönséges, megszokott diskuralást gyakran rögtönöz a két ember, de aztán tovább folyik a dolgom, hogy csak úgy szuszog bele a kis félkeze.

Egyszerre csak éktelen zaj és káromkodás hallatszik ki a majorból a szfériskertbe. Erre már a mi két emberünk is figyelmessé kezd lenni s abbahagyják a répamunkát. Az esti csendben jól kihallott a zaj, a harmados azonban nem tudta kivenni, miért a csapaté. A kis félkeze, ahogy bámult befelé a majorba, a dohánypata felé, önkénytelenül kiszalajtotta a száján:

— A dohány...

A harmados ebből nem sokat értett és kiváncsian nézett félkeze társára. Majd egy kis idő múlva kérdezte:

— Miféle dohány?

— Hát, a dohánycsösz megint rajtaért valakit a dohánypataon.

— Kit?

— Bizonyosan valamelyik dohánjos kerész.

— Kend is dohánjos? — vallatta tovább a harmados a kis félkezt.

— Az vagyok én, már vagy tizenötöt óta. Ez a szomszédom, aki a másik kazalt rakja, már tizenöt esztendeje, hogy bibelődik vele.

— A réparakás is hozzátartozik a dohánjosnyosághoz?

— Hát tudja, ezt is muszáj megcsinálni. Benne van a szerződésben. Meg az embert odalökik, ahova akarják, ha már elvégezte a dohánymunka vastagát... De nézze csak! Ugy-e megmondta a Cuskás Pistát vezető a csösz a gazdatiszt elé!

— Az ám, — szolt bámulva a harmados. Majd, amikor már a csösz és dohánjos elvesztették szemek elől, egy kissé félénken kérdezte a kis félkeztől:

— Mondja öreg, sürün elő szokott ilyesmi fordulni?

— Hát hogyné! Tudja őcsém, nincs rosszabb a mi fajtánkbéknél senki.

— Mert lopnak?

— A fene, dehogyan azért. Mert árulkodnak. Mind első akar lenni abban, hogy ő áztathassa be a másikat az uraságnál.

Azután, mintha másfelé akarná terelni a beszélgetést, kérdi a harmadostól:

— Ismerte öcsém, a Kereki Gábort, aki előtt két évvel volt itt minálunk dohányoscsász?

— A Gábor? Nagyon. Együtt katonáskodtam vele.

— Ez a Gábor volt itt a dohányoscsász, most két esztendeje. Emlegetik is a dohányosok, még ma is, mert míg ő itt volt, sohasem fordult elő, hogy valakit megbírságotk volna dohánylopásért.

— Hogyan?

— Majd elmondom. Tudja öcsém, ez a Gábor, ha észrevette is, hogy valamelyik kertész eldugott néhány csomó dohányt a tarisznyájába, csak ezt mondta rá: "Bolond gazda az, amelyik beköti a lova száját, míg nyomtat vele." Még azt is mondta sokszor — amiben igazat adok neki — hogy olyan bér mellett, mint a miénk, nem csoda, ha eladunk is néhány hatos áru dohányt. Az uraság nem érzi meg, rajtuk pedig sokat segít. Mondom, hogy igaz volt, nagyon igaz, — ismételte suttogó hangon.

— Ezért is csapta el az uraság, ugy-e?

— A fenét, dehogyan csapta! — mérgelődött a kis félkeze. Itt volna ő még ma is ha éppen ez a Csukás Pista — akit az előbb kísért a csász — be nem árulja. Pedig ő lopott ám akkor is legőböt. De nem is sajnálom egy kicsikét sem az ilyen embereket.

— Hát akkor csak úgy történt a dolog, ahogy én... —

— De nem történt az — szakította félbe a kis félkeze a harmadost — hanem másképpen.

— Már hogy lett volna másképp?

— Ugy, hogy az uraság szerette a Gábort, mert elég pontos, józan és csöndes ember volt máskülönben. Gondolta az uraság, ha itt nem is, de máshol használhatja a gazdaságban, mert erős és fiatal. Amióta a dohányosoknak sokat elnézett, ezért is csak behívatta és megmondta neki, hogy nem így kell viselnie magát annak, aki a kenyerét biztosítani akarja magának az uraságnál. A Gábor pedig erre azt mondta — az ördög tudja, miért — hogy ő most fölmondja a szolgáltatást.

— Na, ez a Gábor elég bolondul csinálta a dolgát — jegyezte meg a harmados.

— Én is azt mondom. Hanem azért jó ember volt.

A napnak csak az egyik fele látszott már, másik fele összeolvadt a földdel. A két ember is abbahagyta a beszélgetést. A harmados biztatta a kis félkezet:

— Siessünk, mert este van.

Majd egy kis idő múlva — mikor már csak apró göröngyök s összetaposott répalévelek hevertek a kocsi alsóvényén — odaszólt a félkeze dohányosnak:

— Mondja csak: nem lehetne abbahagyni ezt a sok lopást magunknak? Inkább talán jobb bért kérnének az uraságtól.

— Hát tudja öcsém... lehetni lehetne, de azért... mégsem lehet.

Egy kis gondolkodás után még hozzátette: Élni meg muszáj valahogy.

A JÖLÉT JELEL.

A polgári újságok közlik hogy a jólét korszakának bekövetkezésére ismét nagy a kilátás és egyuttal megemlítik, hogy az Egyesült Államok nyugati államaiban levő gyárak és ipartelepek gyártmányából előállott hasznót: százkilencvenöt millió dollárt éppen most osztottak fel maguk között a trusztok, ami persze a jólét világos jele. Ez a 195 millió dollár csak a közép nyugaton levő gyárak üzemban tartásából származott, tehát csak kisebb részét teszi ki annak, amit a munkásoktól elraboltak. A haszon felosztásával kapcsolatban ismét több gyárat és ipartelepét zártak le bizonytalan időre.

A múlt héten So. Bendben a "Studebaker"-féle kocsigyárat bezárták és az összes munkásokat, 6000 ember elbocsátották. Ugyancsak So. Bendben a Singer varrógépgyárban bizonytalan időre a munkát teljesen megszüntették s az összes munkásokat szélnek eresztették.

Jólet-ben (Ill.) a cipőgyár melyben a lakosság nagy része dolgozott, szintén a múlt héten csukta be kapuit. Kenosha városban a gyárak két harmad része le van zárva. Racine városban a munkások hetenként csak két napot dolgoznak. Illinois államban a szénbányákban alig dolgoznak, van olyan bányász is, aki egy hét alatt csak hat órai munkához jutott. A vasutak napról-napra tömegesen, nem is egyesével, hanem százával bocsájtják el még régi munkásaikat is. A munkások nyomora mindenütt óriási.

Éhes, lerongyolódott emberek állnak az utcákon s munkáért könyörögnek. Az egész középnyugaton a munkások és családjaik helyzete kétségbeesítő. Szinte csoda, hogy a népnek van még ereje túrni a nyomort.

Mindenki azt a balga hitet táplálta, hogy a republikánus párt elnöklölése változást fog előidézni. Azonban a javulás nem következett be, sőt az állapotok még rosszabbak lettek. A megfizetett polgári sajtó nem tárja fel a munkások előtt a helyzet valódi okát és azt, hogy a trusztok 195 millió dollárt osztottak fel maguk között — az általános jólét jelenségeit tünteti fel.

SZOCIALISTA NÖUGYVÉD SIKERE.

Miller E. Mary, 29 éves leány, aki Chicagóban önálló ügyvédi gyakorlatot folytat, egy 3 millió dolláros pórt nyert meg, melyért 30.000 dollár ügyvédi honoráriumot fog kapni. Ez a legelső nagyobb pórt Amerikában, melyet nőügyvéd sikerrel vezetett. A pórt William Bros nevű elhalt milliomos hagyatéka fölött folyt, aki végrendeletében unokáit a vagyon élvezetéből teljesen kizárta addig, míg a legfiatalabb 30 éves életkorát el nem éri. Három unokája van, akik törvényes örökösök s a legfiatalabb most 22 éves. A bíróság előtt Miller Mary azzal az érveléssel nyerte meg a pórt, hogy a végrendelet azért nem állhat meg, mert ha addig az örökösök közül valamelyik elhal, a vagyon élvezetében soha nem juthat „ami igazságtalanság.”

Az örökösök ellen a pórt a hagyatéki tröszt megbízásából két ügyvéd vezette, akik minden erejükkel a végrendelet fenntartása mellett harcoltak, melyből nekik és a gondnoknak nagy haszna lett volna. Miller E. Mary szocialista érzelmeiről ismertes.

CINKOSTÁRSÁK TALÁLKOZÁSA.

Mikor két utonálló bandita egymással találkozik, hogy valamelyik újabb furfangos rablást főzzenek ki — a találkozás titokban szokott történni. Roosevelt, aki az Egyesült Államok elnöke és Rockefeller, a kegyes farizeus, találkoztak egymással — titokban. Loeb elnöki titkár elpletykázta a dolgot és most tudomást vett róla a világ. Loeb siet kijelenteni, hogy a találkozás alkalmával tisztán csak privát beszélgetés folyt és politikai vagy gazdasági dolgokról nem esett szó... —

Tehát tisztán csak azért rendezték a titkos találkozást, hogy Roosevelt megkérdezze az arany mammuttól, miképpen működnek a gyomorhajára használt pilulák?

Hogy Rockefeller pénzt adjon az elnökválasztás költségeire és hogy ezért cserébe el lesze neki engedve az a 29 millió dollár bírság, a melyet azért rótt rá a bíróság, mert becsületes uton gazdagodott meg — erről már hogy is eshetett volna köztül szó? Hogy a republikánus uralom fenntartásával a munkás kiszípolozást tovább is lehetővé tegyék világos, hogy erről sem tárgyalt a két becsületes "úr".

Mert ők becsületesek. Aki nem hiszi, nézze meg az Egyesült Államok dolgozóinak helyzetét.

IX. osztály havijelentése.

Osztályunk fontosabb mozzanatairól jelenthetjük, hogy elvtársaink által megindított utcai agitálás folytán sikerült az itteni magyarság közönytől fölírannunk. Itt ugyanis vasárnaponként a baptisták utcai missiót tartanak. Az utcán hirtik el a masszágukat, hirdetvén a birka türelmet, alázatosságot s egyéb bogarakat. De még tovább mennek — haladnak a korral — mondván: Azért bünteti az isten a munkásokat munkanélküliséggel, mert bűnösök, nem tisztelik főlebbvalóikat, meghasonlottak istennel.

Ezek után láthatja minden öntudatos munkás, hogy ezt nekünk ellensúlyozni kell, vissza kell verni, ez kötelességünk. Kényes munkát végzünk, amidőn ezt tesszük, mert az itteni magyarság még igen nagy vallási kábultságban leledzik, mely fátyol van szeme elé, hogy a sok gazságok, a "business"-t nem láthatja. Amit legjobban bizonyít az a tény, hogy a környéken McKeesporton van a legnagyobb rom. kath. magyar templom, amelynek — elvtársaink előtt már ismeretes — Kovács Kálmán a pásztor. Pár hóval ezelőtt megalakult a református egyház, melynek alakuló gyűlésén Harsányi Sándor tisztelendő különösen kiemelvén egy téglatemplom építését, melynek csak a tervbe vett helye 20.000 dollárba kerülne, amire aztán a magyarság büszkén rámutathat, mondván: ez a mi templomunk!

Továbbá agitációs terepen tartott szervezetiünk e hóban négy képzőgyűlést, egy vitát, melynek tárgya a mai krízis okai volt, melyen több indifferent is részt vett. Legutóbb, azaz június 30-án tartott bálunk reményen felül sikerült, különösen erkölcsi terepen. Végelszámolás még nem történt meg. Osztályunk azon indítványt teszi a július hó 12-én New York-tartandó bizalmi férfi értekezlethez, hogy a központ melletti a könyvkereskedés részére könyvet rendel. azt jóváhagyás végett terjeszse az osztályok elé.

E hó 5-én tartott negyedévi tisztújító ülésünkön a következők lettek tisztviselőkké megválasztva: titkár P. Szarvas, pénztárnok B. Debrecegy, ellenőrök: M. Kriszter, A. Lukács. Könyvtárnok M. Breier, lapmegb. M. Braun, 401 Jerome St. Lev. titkár M. Kriszter, 401 Jerome St., biz. férfiak M. Braun, S. Németh. Agitációs és vigalmi bizottság: az állomány L. Szabó, M. Braun.

Taglétszámunk nagyon csökkent, sokan elutaztak a rossz munkaviszonyok miatt, most hónapban volt 29. — most leszállt 19-re. Pénzállomány \$17.85. A Népakaratnak szerzettünk egy fél éves és egy negyedéves folytatolagos és egy fél éves új előfizetőt.

M. Braun, S. Németh, biz. férfi.

A Szoc. Munk. Szerv. III. osztálya (Brooklyn) f. hó 11-én, szombaton este 8 órakor NÉP-GYŰLÉST tart Napirend: A mai válság okai. Szervezkedés és sajtó.

KAPITALIZMUSTÓL AZ IPARI TÁRSADALOMIG.

— Kivonatok Debs beszédeiből. —

(Folytatás.)

Az igaz, hogy az ilyen munkásvezér a kapitalizmus pártján áll, a lapok vezércikkét írnak róla, a bölcsesség és nagyság koronáját nyomják fejére, a papok is róla prédikálnak s kisütik, hogyha minden munkásvezér ilyen volna, senki sem ellenezné a munkásszervezeteket. És a vezér érzékeny a dicséret iránt. S ha az a vád éri, hogy elárulja az osztályt, melyet szolgál, az elárulás vádját a védelem: a vádat hitelét veszített munkásvezér hangoztatja. És ez valószínűleg igaz. Aki ezt a vádat emelte, valószínűleg hitelét veszítette. Ki előtt? Természetesen, hogy a kapitalisták, a sajtó, az egyház és a "közvélemény" előtt. És a munkásosztály jelenlegi állapotában, ha a kapitalisták diszkreditálják, egyszerre visszautasítják a bérmunkások is!

... Az a munkásvezér, akit a kapitalisták nem diszkreditálnak, nem lehet hü a munkásosztályhoz. Ha föltétlenül hü volna a munkásosztályhoz nem állna barátságos lábon a kapitalistákkal. Mindkettőt nem szolgálhatja! Ha az egyiket igazán szolgálja, a másik rovására teszi.

A munkásvezér, ki egyet ért a kizsákmányolókkal, konzervatív, becsületesnek, bölcsnek mondják s biztatják a munkásokat, hogy tanácsért, vezetésért ezekhez forduljanak. Akik nem gondolkodnak, lelkesedéssel fogadják meg a biztatást. S így lesz a munkásvezér, ki a munkásosztály érdekei helyett a kapitalistát szolgálja, üdvözölt szabadító s sütkérezik a népszerűségben... —

De mondom nektek, hogy mindezeknek ellenében is a becsületes, diszkreditált munkásvezér szeretettel fogunk gondolni, mikor a mai népszerűségnek örvendőek régen feledve lesznek.

Legnagyobb szükség arra van, hogy saját szemetekkel lássatok s semmit se vegyetek bizonyítás nélkül.

Annyian követtek másokat vakon; így árulhatnak s szedhetnek rá benneteket; s nektek kell fizetni a büntetést.

Legfőbb ideje, hogy ne függjétek másától, aki vezessen benneteket, hanem vegyétek hasznát saját szemeteknek, saját eszeteknek.

Százait és ezreit láttam az embereknek, hogy miután, hetekig, hónapig sztrájkoltak, elvesztették a munkájukat, fekete listára kerültek, üldözöttek, míg végre lerongyolódtak, családjuk az utcára került. Azt mondtam, kell lenni egy más utknak, mely jobb. Van jobb ut, de sohasem fogtok ráakadni a régi csapásokon.

Egyesítőnek kell, mint munkásosztály s ezt megtehetitek. Ez nem lehetetlen feladat. Minden munkának szemléileg bármily korlátozott legyen is, be kell látni, hogy semmit vagy csak keveset lehet végezni a régi módon, hogy ugy nincsen remény, egyenlőtlen a harc s a végső eredmény vereség, csüggedés és halál. A kapitalisták a jelenben ezerszer előnyben vannak fölöttünk. Birják és ellenőrzik a vagyontermelés forrásait. Őrjai a szerszámmak. Együtt dolgoznak. Kedvük szerint csukhatják le a gyárakat, malmokat, bányákat s türelmesen várhatnak heteket, hónapokat, éveket, míg a munkások kiéheznek s megadják magukat bármily föltételre. A kapitalistáknak megvan minden előnyük s megtesznek bármit, mindent, ami szükséges, hogy a munkásosztályt igában tartassák. És képesek rá, míg szét vagyunk forgácsolva!

...Csak egy reményünk van, a munkásosztály gazdasági és politikai szolidaritása; egy forradalmi union és egy forradalmi párt. Az Industrial Workers of the World ezért fordul azokhoz a bérrabszolgaikhoz, kik szabadok akarnak lenni. Nem érhetik be azzal, hogy úgy éljétek és haljatok, mint a teherhordó barom, hogy folyton fáradszotok, uraitokat gazdagítva, kik igában tartanak benneteket; hogy töltök függjön munkátok s lábai előtt heverjétek, mint árulkodók. Nem lehettek elégedettek, még ha van is elegendő ruhátok, élelmétek, lakástok. Emberek vagytok, nem állatok. Emberei voltotokat fenn kell tartanotok, szabadszolgátokat ki kell vivnotok, értelmiségeteket ki kell fejlesznetek. Oly kérdések ezek, melyek mindig növekvő erővel jelentkeznek előttetek és kényszerítenek, hogy foglalkozzatok velük, ha megvan bennetek a tipikus, önbecsülő munkás gyveleje és törekvése.

A kapitalista rendszerben a munkás egyszerűen árucikk, ura kedve szerint ítheti őt munkanélküliségre, feleségét nyomoruságra s leányát talán prostitúcióra. Nem elégedhetek meg ily rabszolga-végzetellel s most itt az idő, hogy megváltoztatásáról gondoskodjatok. Szívetekben meg fog rezdülni egy új órom. Csatlakozni fogtok az Industrial Workers of the Worldhoz, a nemzetközi munkás unionhoz, mely egyesíteni szándékozik az összes munkásokat, hogy valamennyien harmoniában működjenek az összes javára, mely nem ismer arisztokráciát, hanem munkásosztályt; mely azt tartja, hogy minden tagnak birnia kell azokat a jogokat, melyeket a többiek; unionhoz, mely az osztályharc alapján épült s a munkásokhoz fordul, hogy egybegyűjtse a harcban a

munka oldalára s osztályának forradalmi szolidaritását megteremtse... —

... Igaz, hogy ez nehéz feladat, sok az ellenség, s minden ferditést, melyet csak rosszakarat sugallhat, felhasználhat, hogy ennek az ipari szervezetnek célját meggátolják, de azért azok, kik othagyták a régi unionokat s csatlakoztak az Industrial Workers of the Worldhoz, tették azzal az eltökéltséggel, hogy bármit tesz is az ellenség, egymás mellett fognak állni az osztálytudatos szolidaritás igaz szellemében, előre fognak törni lépésről-lépésre, mint egységes test, hirdetik az igazságot, hogy amint látják az igazságot s megküzdnek minden ellenséggel, melyet a kapitalisták, vazalljaik s ügynökeik az ipari munkásokra szabadítanak.

Ennek a szervezetnek missziója van oly magasatos és nemes, mint bármi más, ami munkást vagy bárkit e földön tette készített.

(Folytatás.)

ÉPITIK A BÖRTÖNT.

A virágzó jólét és a megelhetés aranyországában több és nagyobb börtönre van szükség. New York állam a Hudson folyótól nyugatra 500 hold kiterjedésű földdarabot vásárolt meg, amelyre két millió dollár költséggel börtönöket fognak építeni.

Az állam 75.000 dollárt fizetett a földterületért és arra nem kevesebb, mint huszonkét börtönépítési felépítése van tervbe véve. Az amerikai nemzeti büszkeség olyképpen nyilvánul meg, hogy a világ legnagyobb börtönét akarják ezen a helyen létesíteni.

Az építés tervrajzait 30 legkiválóbb építész mérnök készítette és az építési munkáknak legnagyobb részét a Sing-Sing-ben szülődő rabokkal fogják végezteni. A terv szerint a rabok befogadására szolgáló cellák nagyobbak lesznek, mint a jelenlegi börtönökben általában. Különösen figyelmet fordítanak arra, hogy minden rab elegendő levegőhöz jusson, mert a jelenlegi börtönökben a rabok még elegendő levegőhöz sem juthatnak. A raboknak csakis egyes cellákat építenek. Hogy a rabokat dolgozathassák, az ipar minden ágazatát felölelő műhelyeket is építenek. Természetes, a börtönök egy építik, hogy arra legjobban megfeleljenek, annak a célnak, a melyért létesítik. A szökést lehetetlennek akarják tenni, így a rengeteg sok vasrács és vasajtókon kívül még az egész 500 holdnyi területet magas kőfalakkal is körülövezik.

Nem feledkeznek meg a különböző sötét zárkákról és rejtélyes kínzó kamrákról sem, amelynek egy egész külön rész van szentelve. Állítják, hogy ezek a helyek is, ahol a guzsbakotések, felkötéseket, éheztetéseket, lánca bveréseket, kimpadra feszítéseket és mindennemű kínozhatók kinázások fognak megemenni — szintén megfelelnek az egészség követelményeinek.

Szóval, az emberiség a civilizáció útján nagy lépésekkel halad előre a boldogság felé.

A MEGBIZHATÓ GÉP.

Boston városában a magas vasutaknál alkalmazott jegykiadók feleslegeseké váltak és várhatják elbocsátásukat, mert elfoglalta helyüket a gép. A jejjáratokhoz egy olyan gépet alkalmaztak, amely az embereket egyesével bebocsátja az állomásra, ha előbb egy nyilásba a viteldiját, öt centet bedobják. A gép automatikusan fordul egyet minden pénzdarab elnyelése után és a korlátot az utast beereszti. Így feleslegessé válik a jegykiadó.

A bostoni magas vasutak kapitalista tulajdonosi nagy vívmánynak tartják az új gépet nemcsak azért, mivel a gép nem eszik s így nem kell neki fizetés, hanem azért is, mert a gép teljesen megbizható.

Az, aki mint jegykiadó adja magát hasonlóba a magas vasutaknak, nem gazdag ember és mivel a fizetése soha sem elég, így a kapitalistáknak a legfurfangosabb ellenőrzés mellett is folyton éber figyelmet kellett kifejteni a jegykiadók becsületességére, felett, nem is számítva a veszedelmel, hogy a jegykiadó esetleg a napi bevétellel el is léphet. A gépnél mindez ki van zárva. Hogy pedig a közönség a korlátot át ne ugorják és így meg ne csalja a gépet, rendőr fog állni a gép mellett.

REGÉNY.

A Kreutzer-Szonata.

Írta: Tolsztoj Leó gróf.

— Fordította: Somogyi E. —

II.

(Folytatás.)

(5)

Az idegen ur annyira tübbe jött, hogy valamennyien hallgattunk és meglepetve néztünk rá.

Pedig ez az átmenet borzasztó. Az emberek érzik, hogy a vétekezést korlátok közé kell szorítani, hogy a nemi érintkezést valami módon szabályozni kell, de erre nincs alap, csak a régi, ebben pedig nem hisz senki sem. Az emberek a régi divat szerint házasodnak, anélkül, hogy hinnének abban, amit tesznek és ennek aztán hazugság, erőszak a következése. Ha csupán hazugság lenne, hát még hagyján; a férj és feleség úgy tesznek, mintha házaságban élnek; pedig valóság sokférvény és

soknejűk. Ez baj ugyan, de azért még elfogadható, de mikor férj és feleség kényszerülve vannak egész életükön át együtt élni (maguk se tudják, hogy miért) és mikor már a második hónapban az a vágy támad bennük, hogy egymástól elváljanak, de ennek ellenére a kényszer következtében együtt maradnak, akkor beáll a pokoli élet, amikor részegségre adják magukat, golyóit röpítenek agyukba, meggyilkolják, megmérgezik egymást.

Valamennyien hallgattak és nagyon kelletlenül éreztük magunkat.

Valamennyien hallgattunk és nagyon kelletlenül éreztük magunkat.

Igen, vannak a házaseletben ily gonosz időszakok! Itt van például Posznisew esete, mondta az ügyvéd, aki nem akarta, hogy a beszélgetés ebben a tulságosan igazató és illetlen mederben tovább folyjék. Olvasták-e önök, hogy miként ölte meg feleségét feltékenységből?

A hölgy azt mondta, hogy semmit sem olvasott felőle. Az idegen ur semmit se szólott és hirtelen kikelt színeből.

— Azt hiszem, ön kitalálta, hogy ki vagyok, szólott egyszerre.

— Nem, nem voltam oly szerencsés.

— A szerencse nem igen nagy. Neven Posznisew.

Szavait néma csend követte. Posznisew újra elpirult, majd haláláspápadt lett.

— Bocsássanak meg, mondta, nem akarom önöket zavarni.

És ezzel visszaült régi helyére. Én is visszatértem helyemre. Az ügyvéd és a nő halk hangon kezdtek beszélgetni.

III.

Posznisewvel szemben ültem és hallgattam. Nagy kedvem lett volna vele beszélgetésbe bocsátkozni, de nem tudtam, hogy hogyan kezdjem és miután nagyon sötét volt és rendesen olvasni nem lehetett volna, behunytam a szememet és úgy tettem, mintha aludnék. Így mult el egy óra, egészen a legközelebbi állomásig. Itt kiszállt az ügyvéd és a nő s az üzletesség csakhamar elaludt.

— Azt merik mondani! Pedig hazudnak, vagy nem tudják, mit mondanak! jegyezte meg Posznisew egyszerre.

— Hm? Miről beszél ön?

— Nos, még mindig ugyanarról a dolgról Térdre könyökölt és kezére szorította halántékát.

— Szerelm! házasság! család!... Mindmégany! hazugság! hazugság! hazugság!

Fölkelt, lebocsátotta a lámpafüggönyt, a vánkora könyökölve lefeküdt s behunyta a szemét.

— Társaságom nem igen lehet önnek kellemes, miután tudja, hogy ki vagyok?

— Ó uram... —

— Nincs kedve aludni?

— Éppenséggel nincs.

— Ugy hát elmondom önnek életem történetét.

Ebben a pillanatban belépett a vonatvezető. Posznisew bosszus pillantást vetett rá és csak akkor kezdett beszélni, miután távozott. Aztán az elbeszélés egész folyamán egyetlen igében sem szakadt meg beszédének fonala. Még a beszálló új utasok sem akasztották meg.

Arca az elbeszélés folyamán több ízben annyira megváltozott, hogy csöppet sem hasonlított az iméntihez. Szeme szája, szakállá, sötét bajusza is, minden új volt. De mindannyiszor szép és megnyerő volt az arckifejezése. Ezek az átváltozások a felfohályban hirtelen következtek be; öt percnyi időközökben más-más arcot öltött, a melyet az iméntivel egybe se lehetett vetni, aztán, nem tudom miképpen, megint elváltozott és teljesen felismerhetetlen lett.

IV.

— Elmondom tehát önnek életemet és eseteimet. Borzasztó esetemet, amely maga még sokal borzasztóbb, mint a kifejlődés.

Posznisew hallgatott, majd kezével homlokát végig simitva, így folytatta:

— Hogy jól megértsen, mindent el kell önnek mondanom kezdettől fogva, el kell önnek mondanom, hogyan és miért nősültem meg és mi volt nősülésem előtt. Mindenekelőtt elmondom önök, hogy ki vagyok. Mint gazdag földbirtokosnak és egykor nemesi marshallnak fia, egyetemre jártam és jogot végeztem. Harminc éves koromban nősültem meg.

De mielőtt házasságomról szólnék, el kell önnek mondanom, hogy miképpen éltem azelőtt és milyen eszméket tápláltam a családi életből. Ugyanazt az életet folytattam, amelyet annyi más, ugynevezett "comme il faut" ember folytat, azaz kéjenc életet éltem és miként mindazok, akiket körülöttem láttam, e kéjenc élet közepette én is meg voltam győződve, hogy feddhetetlen erkölcsű férfi vagyok.

Az erkölcsösségemről táplált nézetem onnan eredt, hogy a családomban nem ismerték azokat a különleges kicsapongásokat, amelyek közepnemesek között el vannak terjedve, továbbá onnan, hogy sem atyám, sem anyám nem csalták meg egymást. Ez okból gyermekkoromtól fogva magasztos és költői házas életről álmodoztam. Feleségemet a befejezett tökéletességre, kölcsönös szerelmüket pártalannak, házas életünk tisztaságát mocskotlannak képzeltem. Ezek a szép gondolatok büszkeséggel töltötek el.

(Folytatjuk.)

